nature.

Keywords: justice, injustice, Rita, dharma, Karma.

References

Bonhard-Levin, G 2000, *Drevneindiiskaia tsivilizaciia [Ancient Indian civilization],* Vostochnaia literatura, Moskva.

Brikhadaraniaka-upanishada [Brihadaranyaka Upanishad] 2013, viewed May, 30: <http://upanishads.ru/brihadaranyaka.htm>

Burmistrov, S 2006, *Brakhman i istoriia. Istoriko-filosofskie konceptsii sovremennoi vedantih [Brahman and History: Historical and contemporary philosophies of Vedanta],* Izdatelstvo Gosudarstvennoho Universiteta, Sankt-Petersburh.

Chkhandohia-upanishada, 2013, viewed May, 30: <http://upanishads.ru/chhandogya.htm#2.23>

Dasgupta, S 2006, 'Induistskii vzgliad na religiiu' ['Hindu view of religion'], *Brakhman i istoriia. Istoriko-filosofskie konceptsii sovremennoi vedantih, ,* Izdatelstvo Gosudarstvennoho Universiteta, Sankt Petersburh, p. 142–149.

Dobosh, Z 2011, 'Ideia spravedlivosti u pravovii dumtsi starodavnoho Skhodu' ['Idea of justice in the legal opinion of the ancient East'], *Visnyk lvivskoho universytetu. Seriia yurydychna*, vyp. 54, p. 9–15.

Drevnekitaiskaia filosofiia. Sobr. tekstov v 2-kh tt. [Ancient Chinese Philosophy: Collected Works in 2 vol.], V.1, 1972, Misl', Moskva.

Elizarenkova, T 1999, 'Mir idei ariev Rigvedih' ['World of ideas Aryan Rig'], *Rigveda. Mandalih V-VIII,* Nauka, Moskva, p. 452–479.

Hehel, G 1993, *Lektsii po filosofii istori [Lectures on the Philosophy of History],* Saint Petersburh: Nauka, p. 480.

Hrihoreva, T 1979, *Yaponskaia khudozhestvenaia traditsia [Japanese artistic tradition],* Moskva: Nauka, p. 368.

Husserl, E 2000, 'Filosofiia kak strogaia nauka' ['Philosophy as a rigorous science']. In: Husserl, E. eds. *Logicheskie isledovaniia. Kartezianskie razmihshleniia. Krizis evropeiskikh nauk i transcendentalnaia fenomenologiia. Krizis evropeiskogo chelovechestva i filosofii. Filosofiia kak strogaia nauka*, Kharvest, AST, Minsk, Moskva, p. 668–743.

Kanaeva, N 2009, 'Neoinduizm' ['Neo-Hinduism'], in MT Stepanianc (ed.), *Indiyjskaya filosofiya: Ehnciklopediya*, Vost. lit., Akademicheskiyj Proekt, Gaudeamus, Moskva, p. 564-565.

Nersesyanc, V 1983, *Pravo i zakon. Iz istorii politicheskikh uchenii [Right and the law. From the history of political doctrines],* Nauka, Moskva.

Radkhakrishnan, S. 1994, *Indiiskai filosofiya* [Indian philosophy], *V. 1.* 2nd ed, Izd-vo inostranoi literaturih, Moskva.

Rigveda. Mandalih. I–IV, 1999, Nauka, Moskov

Rigveda. Mandalih. V–VIII, 1999, Nauka, Moskov

Rigveda. Mandalih. IX–X, 2013, Nauka, Moskov.

Sen, A 2009, *The Idea of Justice*, Belknap Press/Harvard University Press, Cambridge: Mass.

Shokhin, V 2010a, 'Dkharma', in V Stepin, A Guseyjnov, G Semigin (ed.), *Novaya filosofskaya ehnciklopediya: V 4 t., T. 1,* Mihsl, Moskva, p. 714–715.

Shokhin, V 2010b, 'Indiiskaia filosofiia' ['Indian philosophy']. In V.Stepin, A. Guseyjnov, G.Semigin (ed.), *Novaya filosofskaya ehnciklopediya: V 4 t., V. 2. ,* Mihsl, Moskva, p. 107–113.

Smirnov, M 2002, *Filosofiya Madkhava Sadashiva Golvalkara*, [Philosophy of Madhava Sadasiva Golwalkar], autoreferat of dissertation, kandidat nauk, UGU imeni A. M. Horkoho.

Toporov, V. 1992, 'Rita', *Mifih narodov mira. Ehnciklopediya. V 2 tomakh. ['Rita' Myths of world nations. Encyclopedia in 2 vol.],* V. 2. *K-Ya,* Sovetskaya Ehnciklopediya, Moskva.

Toporov, V 1991, 'Indra', *Mifih narodov mira. Ehnciklopediya. V 2 tomakh ['Indra' Myths of world nations. Encyclopedia in 2 vol.]*, Sov. ehnciklopediya, Moskva, p. 533–535.

Zakonih Manu (Manavadkharmashastra) 2009, viewed May, 30: <http://samorazvitie e1.pf/Induizm/Vedi/Upavedi/Zakoni_ Manu12.html>

Надійшла до редколегії 14.05.2013 р.

УДК 298.9

Смульський Є. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

КОНЦЕПТИ МЕТАГЕНЕТИКИ ТА РАСОВОЇ СВІДОМОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТИ НЕЯЗИЧНИЦЬКОЇ ІДЕОЛОГІЇ

Автор розглядає концепти метагенетики та расової свідомості в неоязичницьких вченнях Asatru Folk Assembly та Родового Вогнища Слов'янської Рідної Віри відповідно. Дані концепти аналізуються на предмет проявів расової чи етнічної нетерпимості, розкривається їх зміст і місце у згаданих вченнях.

Ключові слова: неоязичництво, Асатру, рідновірство, расизм, метагенетика, расова свідомість

Серед новітніх релігійних рухів окреме місце займає неоязичництво, котре в своїй сучасній формі народжується в Європі та Америці другої половини XX століття. За період свого існування воно зайняло чільне місце на релігійній карті західного світу, і, відповідно, стало об'єктом значної кількості релігієзнавчих, культурологічних, соціологічних та інших наукових досліджень. Для пострадянського ж простору феномен неоязичництва видається досить новим, оскільки початок активного розвитку відповідних громад і течій (в першу чергу маємо на увазі слов'янське неоязичництво) припадає на лише на 1990-ті роки. Безперечно, за ці два десятиліття українські нативісти неодноразово потрапляли в поле зацікавлень українських релігієзнавців (зокрема, варто згадати публікації Дмитра Базика та Анатолія Колодного), проте розвідки з даної проблематики переважно стосуються віровчення та культової практики означених релігійних груп. Наше ж дослідження фокусується на визначенні, так би мовити, не суто релігійних елементів.

Часто можна почути звинувачення в нацизмі і расизмі, що лунають в бік послідовників неоязичництва, найчастіше – представників слов'янского та північногерманського його різновидів (Skallagrimsson) [7]. Саме тому в даній статті ми пропонуємо розглянути два досить контраверсійних елементи із вчень *Asatru Folk Assembly* та Родового Вогнища Слов'янської Рідної Віри – концепти мета генетики та расової свідомості, відповідно – крізь призму вищенаведених звинувачень. Хоча на перших погляд може видатися, що задана нами проблематика дещо виходить за межі сфери зацікавлень релігієзнавця, в ході розгортання тексту ми зможемо побачити її нерозривний зв'язок із віровченням відповідних неоязичницьких течій.

Насамперед вважаємо за необхідне ввести дефініції двох основних понять, що винесені в назву даної статті, аби уникнути можливих непорозумінь та якомога чіткіше окреслити змістове поле нашого дослідження.

Неоязичництво – новітні релігійні рухи *політеїстичного характеру*, що тяжіють до *релігійних традицій дохристиянської Європи*. Дане визначення базується на підході американського дослідника Майкла Ф. Стрміски (останній, щоправда, здебільшого віддає перевагу терміну «сучасне язичництво» (*modern paganism*), не заперечуючи в той самий час релевантності терміну «неоязичництво» (*nepaganism*), і покладаючи

вибір на вподобання автора тієї чи іншої публікації) (Strmiska 2005) [8]. Іноді Європейські рамки можуть розширюватись до загального індо-арійського коріння.

Ідеологія – «один з найчіткіше виражених комплексів духовного життя суспільства, який відображає сукупність поглядів, ідей, цілей та ідеалів людей, що характеризують їхню самосвідомість, відношення до дійсності та становище у конкретно–історичних умовах суспільного життя. […] феномен диференціації (економічної, соціальної, політичної, національної, демографічної, статево-вікової тощо) людського життя, спосіб самовираження і самообгрунтування цієї диференціації для надання їй усталеної чи видозміненої форми існування. Репрезентуючи будь-яку проблемну галузь суспільного життя, ідеологія намагається поставити її у центр теоретичної доктрини, яка претендує на системність, логічність і завершеність. Проте однобічність посилок і зорієнтованість на локальний соціальний контекст надають ідеології аналогічності і суперечливості, тому вона не може реально функціонувати без ірраціональних (що не потребують доказів) настанов, які створюють умови цілісного її переживання та ідентифікації індивіда з носіями тієї ж самої ідеології» (Istorichna nauka: terminologichnij i ponjatijnij dovidnik: Navch. posib 2002) [3].

Тепер, коли основні ввідні прояснення зроблено, можемо переходити до реалізації основного завдання даної розвідки – розкриття концептів метагенетики та расової свідомості.

Сам термін «метагенетика» був введений в довколаязичницьку парадигму Стівом МакНалленом в його однойменній статті 1985 року (McNallen (b)) [6], і зазнав подальшого осмислення в статті за назвою «Генетика і далі» (McNallen) [5], виданій влітку 1999 року в журналі *Runestone* #26. Стів МакНаллен є однією з ключових фігур північногерманського неоязичництва від 70-х років XX ст. і донині. Переживши навернення в наприкінці 1960-х, вже 1972 року він формує перше прото-Асатру об'єднання *Viking Brotherhood* («Братство вікінгів»), що з часом переростає в *Asatru Free Assembly* (*AFA, old AFA,*«Вільна асамблея Асатру[2]»). 1986 року *AFA* припиняє своє існування – основною причиною послужили внутрішні суперечності, спровоковані навішеним на організацію кліше прибічників нацистської ідеології. На уламках організації формуються два нові потужні об'єднання – *Ring of Troth* («Коло Троту[3]», зараз відомий як *The Troth*) під проводом Едреда Торссона, та *Asatru Alliance* (*AA*, «Об'єднання Асатру») з Вальґардом (Майклом) Мюрреєм на чолі. 1994 року С. МакНаллен створює нову організацію *Asatru Folk Assembly* (*AFA, new AFA,* «Народна асамблея Асатру»), котра є прямим наступником, «новою інкарнацією» попередньої.

Обидві організації С. МакНаллена (*Asatru Free Assembly* і *Asatru Folk Assembly*) належать до реконструціоністського і етноцентричного (*folkish*) крила в неоязичництві, себто (1) зорієнтовані на максимально чітке відтворення давньої релігійної традиції, що базується в більшій мірі на наукових історичних, археологічних, етнографічних, релігієзнавчих дослідженнях, а не інтуїціях, інсайтах релігійного лідера; і (2) грунтуються на уявленні про нерозривність генетичного і духовного зв'язку між історичними язичниками та сучасними адептами. Детальніше щодо типологізації неоязичницьких течій ми говорили в статті «До питання про типологізацію неоязичницьких течій», що на момент написання даного тексту знаходиться в друці, і буде опублікована в збірнику наукових праць «Гуманітарні студії» Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Власне, саме поняття «метагенетика» якраз і стосується вищезгаданого уявлення про нерозривність генетичного (в біологічному сенсі) і духовного зв'язку з пращурами. Одразу необхідно зазначити, що С. МакНаллен абсолютно відкидає будь-які паралелі свого вчення з расистськими чи нацистськими ідеологіями, засуджуючи останні.

Сама гіпотеза метагенетики полягає в тому, що людина з необхідністю успадковує не лише певні фізіологічні риси своїх пращурів – аналогічним чином передаються також і певні ментальні патерни, цінності, духовні потяги тощо. С. Макналлен проводить тут паралель із юнгіанськими архетипами, як певними вкоріненими в людському несвідомому моделями, котрі не конституюються індивідуальними досвідом, і «не є трансльованими через культуру, а, натомість, фактично успадкованими – так би мовити, генетично зумовленими» (McNallen (b)) [6].

Стверджуючи нерозривність фізичного, тілесного, генетичного з одного боку, та духовного, ментального – з іншого, автор неодноразово посилається на різноманітні наукові дослідження (щоправда, нажаль, майже не даючи прямих посилань). Серед них фігурують, зокрема, свідчення датського дослідника Н. Юль-Нільсона (*N. Jule-Nielson)* про подібність особистостей і схильностей у близнюків, що були розділені і росли окремо; та випадки екстрасенсорного зв'язку між одняйцевими близнюками, засвідчені доктором Джозефом Бенксом Райном (*Joseph Bans Rhine)* з Д'юкського університету США (*Duke University*). До цієї ж групи аргументів, що апелюють до наявності певного ментального, духовного – врешті, екстрасенсорного – зв'язку між близькими родичами, належать і згадки про матерів, котрі під час воєн відчували поранення чи загибель власних дітей, не зважаючи на відстань.

Інша група аргументів звертається до феномену пригадування минулих життів. Тут С. МакНаллен спирається на роботи Тімоті Лірі, стверджуючи, що незалежно від факту прийняття чи заперечення можливості реінкарнації, в даному випадку ми стикаємося з явищами, що виходять за межі звичної позитивної науки, і маємо право припустити, що йдеться про генетичну пам'ять, котра закодована в самому ДНК людини. Варто зазначити, що вчення Асатру визнає можливість реінкарнації, проте лише у власних нащадках (до цього питання ми повернемося дещо пізніше).

В статті 1999 року автор наводить групу своєрідних наріжних характеристик концепту метагенетики: спорідненість (*relatedness*), подібність (*similarity*), співпідпорядкованість (*hierarchy*), холізм (*holism*), духовність (*spirituality*) (McNallen) [5]. Під спорідненістю автор має на увазі певний нерозривний, незалежний від часу і місця, зв'язок між людьми, що є частиною більшої системи зв'язків усіх елементів в природі. Подібність – важлива характеристика, що репрезентує певну шкалу спорідненості, близькість зв'язків між людьми (знову ж таки незалежно від часо-просторових характеристик), як, наприклад в поняттях «далеких» і «близьких» родичів.

Окремого прояснення потребує наш переклад поняття *hierarchy* – співпідпорядкованість. Ми свідомо уникли вживання термін «ієрархія», оскільки в сучасному слововжитку в ньому здебільшого домінують акценти

2 *Букв.* «вірність Асам» - неоязичницька релігія, заснована на північногерманській міфології.

3 *Troth* – архаїчний термін, близький за значенням і спільнокореневий з сучасним англ. «truth». Семантично – «вірність, правдивість, істина».

на вертикальній підлеглості, тоді як для концепту метагенетики важливий в даному контексті не стільки зв'язок між вищим і нижчим рівнями системи, скільки, скільки розрізнення між елементами одного рівня, що походять з єдиного материнського первня. Ця характеристика випливає з попередніх двох: всі люди в певній мірі споріднені, проте ступінь цієї спорідненості, подібності є неоднаковим – «та спільність, котру ми називаємо людством, містить в собі значну кількість концентричних кіл, що репрезентують Дух різних народів» (McNallen) [5]. Таким чином різні народи виявляються у відношенні співпідпорядкування – належні до єдиного родового «людство», проте між собою не перекриваються.

Четверта характеристика, холізм, як зрозуміло з назви, вимагає розглядати людський індивід у всій повноті – як єдність фізичних, ментальних, духовних та релігійних його компонентів, що невпинно взаємодіють, впливаючи одне на одне. Останньою в списку характеристик, але, можливо, найважливішою з релігійної точки зору є духовність: «спорідненість і подібність впливають на темперамент, цінності, психічний зв'язок, можливість реінкарнації, і загальний характер духовності чи релігії. Дещо з цього – темперамент і цінності, зокрема – дійсно можуть бути закодованими в ДНК, але механізми інших зв'язків лежать поза межами царини природничих наук, в їх сучасному розумінні» – пише С. МакНаллен (McNallen) [5]. Таким чином відсікається можливість зведення вищезгаданої проблематики до суто біологічних теорій, саме тут ми спостерігаємо точку переходу в якій метагенетика заступає генетику природничу.

Як ми вже згадували, відповідно до північногеманської міфології, що лежить в основі вчення Асатру, реінкарнація можлива лише у власних нащадках. Аналогічне вірування існує і в релігії індіанців-тлінкітів – народності, що проживає на південному сході Аляски та прилеглих канадських територіях. Хоча наприкінці XIX ст. значна частина тлінкітів прийняла православ'я, жива релігійна традиція не перервалася, а в останні десятиліття кількість прихильників традиційних вірувань почала помітно зростати. С. МакНаллен в своїй статті «Метагенетика» посилається на роботу професора психіатрії з Медичної школи Вірджинського університету (*University of Virginia Medical School*) Яна Стівенсона (*Ian Stevenson*) за назвою «Двадцять випадків, що змушують задуматись про реінкарнацію» (*Twenty Cases Suggestive of Reincarnation*). Один з випадків описує факт гіпотетичного переродження в сучасному клані тлінкітів. І хоча, незважаючи на «вражаючі свідчення» (McNallen) [5], не видається можливим науково підтвердити даний факт реінкарнації – в цьому і немає особливої потреби. Для МакНаллена даний факт слугує черговим підтвердженням генетичного зв'язку на відмінному від чистої біології рівні.

З іншого боку, автор наводить дослідження професора Чикагського університету Деніела Фрідмана «Етнічні відмінності у немовлят» (*Daniel G. Freedman 'Ethinic Differences in Babies'*) котре фіксує різну реакцію немовлят європеоїдної, негроїдної, монголоїдної рас та корінних американців на ідентичні подразники, при чому дана реакція відповідає традиційним стереотипам відносно кожної з рас. Передбачувано подібними виявилися реакції монголоїдних немовлят та немовлят корінних американців, що зумовлене їх близькою спорідненістю. Зрозуміло, що даний факт розцінюється як підтвердження співпідпорядкованості представників різних рас.

Може постати питання – в чому полягає значення всіх вищенаведених викладок? Для асатруа[4], котрий приймає традицію у варіанті *Asatru Folk Aiiуьидн*, як і для значної кількості інших асатруа (наприклад членів *Asatru Alliance*, чи частини послідовників *The Troth*), і, врешті, для будь кого, хто сповідує етноцентричний варіант будь-яких неоязичницьких релігій, висновки очевидні. Існує нерозривний зв'язок між нащадками і пращурами, пряме успадкування не лише певних фенотипових ознак, але й ментальності, ціннісних орієнтирів, духовності. Через пращурів в буквальному сенсі пітримується прямий кровний зв'язок із рідними богами. Представники кожного народу народжуються зі специфічними архетипами, патернами, властивими виключно конкретній етнічній групі, расі тощо, котрі, окрім іншого, відповідають і за потреби релігійні.

Стів МакНаллен пише: «наша релігія відображає саму нашу сутність, а не лише наші вірування. Оскільки людська істота є цілісною (*holistic*) сутністю, наша духовність не може розглядатися як щось відірване від нашого генетичного, фізіологічного спадку. З точки зору і генетики, і метагенетики наші пращури буквально закодовані в самій нашій сутності. Від цінностей і темпераменту – що статистично підтверджено корелюють зі спадковістю – до більш глибинних аспектів духу, наші прабатьки і праматері продовжують впливати на нас. Тому логічно припустити, що люди схильні найкраще реалізуватися саме через релігійні та духовні традиції своїх пращурів» (McNallen) [5].

Звідси логічно випливають два моменти. По-перше, найкращою релігійною традицією для будь-якої людини, буде давня релігія її пращурів. По-друге, представник етносу, що не має кровної спорідненості з історичними носіями конкретної релігійно традиції, просто не здатен сприйняти її в повній мірі, адже в самій його сутності закладені абсолютно інші, властиві лише його народові патерни, а в його жилах тече кров його рідних богів. Саме в цьому часто вбачають причину звинувачувати представників етноцентричної гілки неоязичництва (і, зокрема, С. Макналлена) в расизмі (Skallagrimsson) [7]. Проте, як ми змогли побачити, сам концепт метагенетики не містить в собі ані упередженості, ані зверхності, ані, там паче, агресії до представників інших рас і етносів (натомість можна ставити під сумнів його науковість, але дане питання абсолютно не важливе в контексті нашого дослідження). Звичайно, як і в більшості інших традиційних релігій сім'я, рід і власний народ, як великий рід, становлять виключну цінність. Проте навіть серед приписів відносно поведінки асатруа прописано: «перш за все віддавай любов свою сім'ї та народу, *проте стався із шаною до всіх чиї руки відкриті, а серця чисті* [курсив наш – *Є. С.*]» (Law of the Hall) [4]. Щоправда, одразу варто зазначити, що не всі послідовники Асатру дотримуються етноцентричної позиції – так, наприклад, в США існують громади, до складу яких входять представники різних національностей і рас (Strmiska 2005) [9].

Іще одним важливим наслідком, що випливає з прийняття концепту метагенетики є відповідальність. Відповідальність перед пращурами і рідними богами, чию кров несе в собі адепт. Відповідальність перед єдиновірцями та представниками власного і близькоспоріднених народів, адже завдяки згаданим нерозривним духовним зв'язкам, всі дії, клятви, обряди впливають на «братів і сестер з європейським корінням доволі безпосереднім чином» (McNallen) [5]. І, врешті,

4 Asatruar – адепт релігії Асатру.

відповідальність перед власними нащадками.

Подібним чином розкривається і концепт расової свідомості, представлений у вченні РВ СРВ.

Родове Вогнище Слов'янської Рідної Віри (РВ СРВ, раніше – Родове Вогнище Рідної Православної Віри) – слов'янська неоязичницька течія, що об'єднує більше ста рідновірських громад на території України, Росії, Білорусі, Молдови, Німеччини. Перша громада «Джерело Рода» була заснована 2001 року в місті Кам'янець-Подільський. 30 березня 2005 року течія пройшла процедуру офіційної реєстрації. Серед головних духовних провідників та ідеологів визначаються Верховний Волхв Володимир Куровський та Волхв Богумир Миколаїв. Так само як і *Asatru Folk Assembly*, РВ СРВ тяжіє до етноцентричного та реконструціоністського полюсів неоязичництва. Щоправда, відносно реконструкціонізму у всіх неоязичницьких течіях слов'янського спрямування можуть виникати питання, зумовлені недостатньо збереженою, нажаль, джерельною базою стосовно дохристиянської релігії слов'ян, але дана проблематика лежить за межами нашої розвідки. В даній статті, як вже зазначалося, ми звернемося лише до одного концепту у вченні РВ СРВ – расової свідомості, котрий чітко і коротко розкривається у Відозві VI Віча Православних Вогнищан від 09-10 травня 7517 (2009) року «Про національне питання». Звернення до цього концепту, так само як і до концепту метагенетики, в межах даної статті продиктоване бажанням розглянути позірно найбільш контраверсійні елементи в неоязичницкій ідеології під кутом поширених звинувачень у расизмі.

Можемо стверджувати, що елементи вчення РВ СРВ стосовно національних і расових питань, імпліцитно, в неартикульованій формі містять в собі вже розібраний нами вище концепт метагенетики. Проте, ми жодним чином не говоримо про пряме запозичення, радше, тут ми маємо справу із певними спільними для всіх етноцентричних течій в неоязичництві засновками, а всі наші наступні відсилки і порівняння покликані лише запобігти непотрібним повторам в тексті статті.

Наприклад, дуже яскраво бачимо згадані паралелі в моментах спорідненості, подібності та співпідпорядкованості: «У кожному роді Боги свої, від того і Предки різні, від того й нащадки між собою не подібні. Русин подібний на Русина душею і тілом, Литвин на Литвина, Поляк на Поляка. Є народи більш подібні один на одного, як от Русини та Словаки, є менш – як от Поляки та Серби. А є й зовсім чужі, не подібні один на одного роди, ні душею, ні тілом, ні віданням. Як от Біла раса та чорні, червоні і жовті люди по інший бік» (Volhv Bogumir (Mikolayiv) 2006, p. 80) [2, с. 80]. Детальніше вчення РВ СРВ крізь призму питань національності і раси ми розгляне в окремій розвідці, як воно того і потребує.

Говорячи про расову свідомість вогнищанин[5] відкидає расизм і нацизм як ідеології дискримінації гноблення та геноциду за расовими чи національними ознаками – «головною метою людини є покращення своєї раси, а не винищення інших» (Vidozva VI Vicha Pravoslavnih Vognishhan vid 09-10 travnja 7517 (2009) roku «Pro nacional'ne pitannja») [1]. В основі концепту, як і у випадку з Асатру, лежить відповідальність. Відповідальність перед пращурами і власними нащадками.

Кров поєднує адепта через пращурів із самими рідними богами, сполучаючи їх в єдине духовне ціле – а отже, і успадковані ознаки виходять далеко за межі звичайної генетики. Звідси випливає один з проблемних (з точки зору сучасної політкоректності) елементів вчення РВ СРВ – закон чистоти крові: «наша кров - свята і є лише нашою, роздарювати її та псувати змішанням є злочином проти Предків» (Volhv Bogumir (Mikolayiv) 2006, p. 81) [2, с. 81], адже змішання крові здатне руйнувати вищезгаданий сакральний зв'язок. Щоправда, одразу необхідно зазначити, що тут ми не маємо справу з імперативною забороною – все покладається на особисте рішення і совість окремої людини.

На підтримку такої позиції наводяться дещо сумнівні з наукової точки зору (як і у випадку з метагенетикою) твердження. Зокрема щодо того, що (1) сучасні українці є нащадками трипільців (і є фенотипові ідентичними до них), а отже чистим автохтонним населенням території України (Volhv Bogumir (Mikolayiv) 2006, p. 81) [2, с. 81]; і (2) можливі відхилення в тілесному і духовному здоров'ї дітей, що народжуються від міжрасового схрещування, що особливо яскраво проявляється після другого покоління (Vidozva VI Vicha Pravoslavnih Vognishhan vid 09-10 travnja 7517 (2009) roku «Pro nacional'ne pitannja») [1].

Проте дотримання чистоти крові не обмежується лише уникненням міжрасових шлюбів. Не менш важливою є вимога саморозвитку, дотримання фізичного і психічного здоров'я, уникання вживання тютюну, алкоголю, наркотиків, адже вони «руйнують образ духу і тіла нашого роду і впливають на породу, дають нездорове хворобливе потомство з тілесними та душевними вадами, неспроможне виробити ні станової, ні родової свідомости» (Volhv Bogumir (Mikolayiv) 2006, p. 82) [2, с. 82].

В світлі звинувачень у прихильності до расистських і нацистських ідеологій, що часто лунають в бік представників слов'янського та павнічногерманського неоязичництва, ми поставили собі завдання розглянути два, позірно, достатньо контраверсійних концепти, що входять до вчень відповідних течій – метагенетики, розробленої лідером *Asatru Folk Assembly* Стівом МакНалленом, та расової свідомості, представленої у вченні Родового Вогнища Слов'янської Рідної Віри.

Обидва концепти базуються на уявленні про нерозривний генетичний і духовний зв'язок між сучасними адептами та історичними послідовниками відповідних релігій. Такий зв'язок забезпечує єдність з пращурами та рідними богами, і є, фактично, умовою можливості доручення до конкретної релігійної традиції.

Жодних проявів расової чи етнічної дискримінації, агресії, чи тверджень про вищість однієї раси (нації) над іншою в ході дослідження зазначених концептів виявлено не було. Натомість, в якості домінанти в обох концептах була визначена категорія відповідальності перед власними нащадками, пращурами, богами, народом.

Бібліографічні посилання

1. Відозва VI Віча Православних Вогнищан від 09-10 травня 7517 (2009) року «Про національне питання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://george-bz.livejournal.com/63086.html (дата звернення: 14.05.2013)

2. Волхв Богумир (Миколаїв Р. Д.) Відичне Православ'я: Наш шлях до Бога. Віровідання / Волхв Богумир. – К.: Духовне видання Родового Вогнища Рідної Православної Віри, 7514 р. в. с. м. (2006 р.) – 243 с.

3. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб. / В. М. Литвин, В. І. Гусєв, А. Г. Слюсаренко та ін. – К.: Вища шк., 2002. – 430 с.

5 Послідовник вчення РВ СРВ. Не слід плутати з огніщанином – прихильником Слов'янської Духовної Течії «Великий Вогонь».

4. Law of the Hall [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.runestone.org/about-the-afa/law-of-the-hall.html (дата звернення: 14.05.2013)

5. McNallen S. A. Genetics & Beyond [Електронний ресурс]/ S. A. McNallen. Режим доступу: http://www.runestone.org/about-asatru/articles-a-essays/144-genetics-a-beyond-metagenetics-an-update.html (дата звернення: 14.05.2013)

6. McNallen S. A. Metagenetics [Електронний ресурс] / S. A. McNallen. – Режим доступу: http://www.runestone.org/about-asatru/articles-a-essays/143-metagenetics.html (дата звернення: 14.05.2013)

7. Skallagrimsson W. Racism in Asatru [Електронний ресурс] / W. Skallagrimsson. –. Режим доступу: http://www.uppsalaonline.com/uppsala/racism.htm (дата звернення: 14.05.2013)

8. Strmiska M. F. Modern Paganism in World Cultures: Comparative Perspectives / M. F. Strmiska // Modern Paganism in World Cultures: Comparative Perspectives [ed. by Michael F. Strmiska]. – Santa Barbara, CA: ABC-CLIO, 2005. – P. 1-54.

9. Strmiska M. F. Asatru: Nordic Paganism in Iceland and America / M. F. Strmiska, B. A. Sigurvinsson // Modern Paganism in World Cultures: Comparative Perspectives [ed. by Michael F. Strmiska]. – Santa Barbara, CA: ABC-CLIO, 2005. – P. 127–181.

Смульский Е. В. Концепты метагенетики и расового сознания как элементы неоязыческой идеологии

Автор рассматривает концепты метагенетики и расового сознания в неоязыческих учениях Asatru Folk Assembly и Родового Огнища Славянской Родной Веры соответственно. Данные концепты анализируются на предмет проявлений расовой или этнической нетерпимости, раскрывается их содержание и место в обозначенных учениях.

Ключевые слова: неоязычество, Асатру, родноверие, расизм, метагенетика, расовое сознание

Smoulsky I. Concepts of metagenetics and racial consciousness as constituents of neopagan ideology

The author reviews concepts of metagenetics and racial consciousness within neopagan teachings of Asatru Folk Assembly and Ancestorial Fire of Slavic Native Faith (RO SRV) respectively. Concepts are being analyzed on a subject of racial or ethnic prejudice, their meaning and place within respective teachings is being revealed.

Keywords: neo-paganism, Asatru, «Rodnoverie», racism, «metagenetika», racial consciousness

References

Vidozva VI Vicha Pravoslavnih Vognishhan vid 09-10 travnja 7517 (2009) roku «Pro nacional'ne pitannja» 2009, [Appeal Chamber VI Orthodox Vohnyschan from 09-10 May 7517 (2009), «On the national question»], viewed May, 30: <http://george-bz.livejournal.com/63086.html>

Volhv Bogumir, (Mikolayiv, RD) 2006, *Vidichne Pravoslav'ja: Nash shljah do Boga. Virovidannja* [Vedic Orthodoxy: Our path to God. «Virovidannya»], Duhovne vidannja Rodovogo Vognishha Ridnoї Pravoslavnoї Viri, 7514 r. v. s. m., Kyiv.

Istorichna nauka: terminologichnij i ponjatijnij dovidnik: Navch. posib., 2002, [The science of history: the terminological and conceptual reference: Studies. allowance], Vishha shk. publ, Kyiv.

Law of the Hall n.d., viewed May, 30: <http://www.runestone.org/about-the-afa/law-of-the-hall.html>

McNallen, SA n.d., *Genetics & Beyond*, viewed May, 30: http://www.runestone.org/about-asatru/articles-a-essays/144-genetics-a-beyond-metagenetics-an-update.html

McNallen, SA n.d., *Metagenetics*, viewed May, 30: <http://www.runestone.org/about-asatru/articles-a-essays/143-metagenetics.html>

Skallagrimsson, W n.d., *Racism in Asatru*, viewed May, 30: <http://www.uppsalaonline.com/uppsala/racism.htm>

Strmiska, MF 2005, *Modern Paganism in World Cultures: Comparative Perspectives*, ABC-CLIO, Santa Barbara, CA.

Strmiska, MF & Sugurvinsson, BA 2005, *Asatru: Nordic Paganism in Iceland and America, Modern Paganism in World Cultures: Comparative Perspectives*, ABC-CLIO, Santa Barbara, CA.

Надійшла до редколегії 15.05.2013 р.

УДК 165.1

Б. М. Северинчук, А. М. Северинчук
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ХАРАКТЕР СЛОВЕСНОГО РЕКОНСТРУЮВАННЯ ЛЮДИНИ ТА СВІТУ

Слово – як таке – не лише відкриття прихованого, але такою ж мірою мусить бути таким, що приховує й ховає.
М. Гайдеггер (Gadamer 2001, p. 31) [4, с. 31]

Нами розглядається базова проблематика можливостей і перепон, що їх у силу своєї природи ставлять перед нами концепти «слово» та «мова», як окремі та незалежні концептуальні одиниці існування єдиної цілісності. Без урахування словесної природи нашого мислення ми не можемо усвідомити цілісну картину світу, що нас оточує. Вказану проблематику в певних її положеннях розглянуто в контексті середньовічної філософії та інтерпретації в ній знання, що піддається своєму розкриттю в акті віри. Усвідомлення цих складових дозволяє поглянути на слово не лише як на вербальний структурний елемент знання та оформлення комунікативного процесу, а на слово як на джерело життя в його розумній константі, на життя, як на щось більше за сам зміст природного існування. Усвідомити, що не тільки наша мова та саме наше єство, а й світ є потоком енергії розвитку та становлення, Божественного початку, що відкриває не лише шляхи пізнання, а й можливості виходу за рамки протилежностей світу і досягнення того вищого діалогу людини і Бога, що долає рамки самої словесності та відкриває зміст чистого знання, чистої енергії сутності Божої, сутності світу як Його творіння. Сама енергія слова є відбитком творчого початку світу, що є тією із сторін, що і складає дійсне буття предмета.

Ключові слова: слово, інтерпретація, раціональне, ірраціональне, смисл.

Постановка проблеми. Що саме визначає людину? Що вихоплює та окреслює її як власне відмінну від сукупності природного простору існування? Чи ми не можемо слідом за М. Шелером задатися питанням: «(що власне) робить людину людиною?» Усе це постає перед нами, коли ми починаємо цікавитися сутністю людської природи. І тут ми, власне кажучи, й усвідомлюємо, що таким змістом є мова (та енергетична сутність, зміст якої розкриває внутрішню природу людини; ми схоплюємо, аналізуємо та усвідомлюємо світ тією мірою, якою ми заглиблюємось та усвідомлюємо себе в мові). Проте слід відзначити: «Людина вся не вкладається в рамки власної мови; вона більше того, що можна виразити в словах; проте їй доводиться ув'язнювати в слова свій невловимий дух, щоб скріпити його чимось, та використовувати слова як опору для досягнення того, що виходить за їх рамки» (Gumbol'dt 1985, p. 349) [2, с. 349]. Саме ж життя, слідом за Ґ.-Ґ. Ґадамером, «… це заглиблення в мову» (Gusserl' 2006, p. 189) [4, с. 189]. Ми визначаємо себе й окреслюємо ареал свого існування та культурного